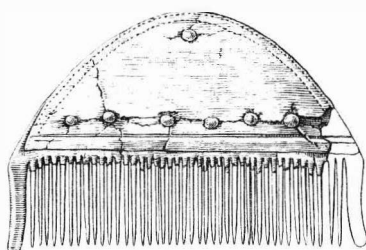

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1969

BRNO 1971

Brno 1914, str. 15 a 16. I. L. Červinka, Pusté vsi na Moravě, II. Hradišský kraj, Pusté vsi na bývalém panství Strážnickém, Vojšice, nečíslovaný rukopis, knihovna AÚ ČSAV Brno. V. Nekuda, Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu, Brno 1961, str. 157. J. Unger, Male fortalicja średniowieczne w Białych Karpatach, Acta Archaeologica Carpathica VIII, 1966, str. 229—233 a týž, Der Turmhügel „Žižkův stůl“ bei Malá Vrbka (Bezirk Hodonín), Sborník prací fil. fak., E 12, Brno 1967, str. 232—233.

Die Probegrabung in der Fundstelle „Žižkův stůl“ bei Malá Vrbka (Gemeindegrund Hrubá Vrbka, Bez. Hodonín). Die Fundstelle „Žižkův stůl“ liegt etwa 2300 m südwestlich von der Gemeinde Malá Vrbka. Hier erhebt sich ein heute noch etwa 1 m hoher Rechteckbau von 11 × 10 m Grundfläche, mit abgerundeten Ecken. Die Wände sind leicht zum umliegenden Gelände geneigt. Das Objekt ist von einer seichten, ungleich breiten und nicht überall deutlich erkennbaren Eintiefung umgeben. Die aus dem Suchgraben gewonnene Keramik ist in das 13.—14. Jahrhundert zu datieren.

Es handelt sich wohl um eine kleinere Feste, die ein künstlicher Wassergraben von drei Seiten umgab, während die vierte Seite von einem Bach geschützt wurde. In der Nähe vermuten wir eine Wüstung.

NÁLEZY POHŘBŮ V KŘÍŽOVÉ CHODBĚ SV. VÁCLAVA V OLOMOUCI

VÁCLAV BURIAN, Vlastivědný ústav, Olomouc

V rámci stavebních úprav někdejšího přemyslovského paláce byl prováděn na podzim 1969 výkop rýhy pro plynové potrubí v jižní části křížové chodby nedaleko venkovní zdi sousedící s rajským dvorem. Pod dlažbou a 40 cm vrstvou navážky v počínající celině objevili kopáči na čtyřech místech nepravidelné shluky lidských kostí. Při prohlídce naleziště 18. listopadu 1969 se zjistilo, že jde o pozůstatky několika jedinců, uložených druhotně v nepravidelných a vzájemně nijak anatomicky nenavazujících skupinách, pouze v jednom případě, podle výpovědi kopáčů, nebyla vyloučena primární poloha jedince, uloženého ve směru příčné osy chodby.

V témže úseku křížové chodby před vstupem do sakristie byl v hloubce 120 cm odkryt další pohřeb, orientovaný S—J (v příčném směru chodby), který sice kopáči 20. listopadu 1969 ve střední partii porušili, přesto při prohlídce následujícího dne mohlo být ověřeno alespoň jeho uložení.

Pohřby obsahovaly vesměs těžce poškozený antropologický materiál, který byl uložen zpět do výkopu. Ani při bedlivém průzkumu se nepodařilo zjistit doprovodné předměty kultovního nebo užitkového charakteru.

Počátek pohřbívání příslušníků kapituly v této prostora spadá pravděpodobně již do doby jejího dokončení za biskupa Jana ze Středy (1364—1368), jde tedy o značné dobové rozpětí, během něhož se zde nahromadilo více pohřbů, které se vzájemně narušovaly. U nálezů tohoto charakteru je možno provádět nejvýše relativní chronologické závěry, pro nedostatek doprovodných hmotných nálezů však nebylo možné bližší dobové zařazení.

Grabfunde im Kreuzgang des St. Wenzelsdoms zu Olomouc. Bei baulichen Adaptionen des Přemyslidenpalastes im Bereich des heutigen Kreuzgang beim St. Wenzelsdom zu Olomouc entdeckte man unter dem Niveau des südlichen Teils des Ganges die leiblichen Überreste der Mitglieder des Domkapitels, die man hier vermutlich seit der zweiten Hälfte des 14. Jhs. begrub. Einen einzigen Fall ausgenommen, traf man die Überreste nicht in ihrer ursprünglichen Lage an.

VÝZKUM KARTUZIÁNSKÉHO KLÁŠTERA A HUSITSKÉHO OPEVNĚNÍ V DOLANECH ROKU 1969

(okr. Olomouc)

VÁCLAV BURIAN, Vlastivědný ústav, Olomouc
(Tab. 33—34)

Výzkum dolanského kartuziánského kláštera pokračoval roku 1969 v období měsíce července směrem k západu v plošném rozsahu čtverců LXVI—LXIX, kterými byly zachyceny další části prostor kostela F, kaple N, chodby G, zbývající část místnosti M, místnost P a východní část zahrádky při objektu M/P.

V lodi kostela F se po odstranění destrukční vrstvy 225 cm mocné objevily zbytky podlahy, čtvercové pálené dlaždice kladené do vápenné malty běhounovou vazbou ve směru jihozápad-severovýchod (šikmo na osu prostory). Ukončení dlažby od východní strany ve vzdálenosti 660 cm od průčelní zdi závěru je zřetelné na uložení trojúhelníkových půlek dlaždic v jedné linii s líčováním schodů před jižním portálem do kaple E. Podél hlavních zdí je dlažba zvednuta o pás cihel kladených na plochu u severní zdi delší, u jižní kratší stranou k líci zdiva. Jižní pás obíhá i schodiště jižního portálu a tvoří tak zároveň první stupeň, další stupeň je vyzděn z kamenů na maltu, poslední mimoto z cihlových zlomků. V destrukční vrstvě byly vedle jiných artefaktů nalezeny část okenního ostění, zlomek římsy s výžlabkem, fragment polychromované palmetové ozdoby z pískovce a zlomek okrově líčené omítky.

V severní zdi chodby G, jejíž koruna byla destrukcí prudce zkosena navenek, v blízkosti kolmo napojené západní zdi prostory M, je ve výši 175 cm nad úroveň původního terénu příčný kanálek. Má profil čtvercový, zaoblený maltou na průměr 10 cm, jeho vyústění v chodbě překrývá omítka.

Po odkryvu zbývající západní části místnosti M byl zjistitelný její západovýchodní vnitřní rozměr (815 cm), kdežto rozměr místnosti ve směru sever-jih (485 cm) byl znám již od roku 1966. Při západní zdi se v podlahové úrovni nacházely zbytky jedlového trámu, který tvořil polštář deštěné podlahy. Okenní výklenek v západní stěně má po stranách zděné sedací výstupky. Stupeň na severní straně je dutý, dno i kryt dutiny tvořily podle dochovaných stop břidlicové desky, měl tedy další funkci skrýše nebo skladovacího prostoru. Zdivo v blízkém okolí okenního otvoru bylo zcela porušeno, dílce pískovcového ostění s dlaby pro mříž byly rozptýleny uvnitř prostory; k příslušenství téhož okna patřily zřejmě i další obdobné dílce ostění se šikmým parapetem, pohozené v destrukci na sousední zahrádce.

Pásmo výzkumu zasahovalo také část kaple N. V její ose jsme do podlažní maltové plotny prorazili sondu, která ukázala, že skalní podloží pod kaplí je značně členité: uprostřed lodi bylo vyrovnáno 105 cm vrstvou stavebního odpadu, kdežto při jižním zdivu dosahovalo úroveň podlahy. V maltové podložní vrstvě nacházíme i tentokrát otisky čtvercových dlaždic, odstraněných při devastaci 1425. V destrukci byly zřetelné zbytky klenby; jeví se vrstvou cihlové drti a jinou vrstvou neporušených cihel, výskytem mnoha zlomků klenebních žeber klínového, dvakrát vyžlabeného profilu, s dílcem konzoly se třemi asymetrickými sbíhavými proudy žeber. Dále se vyskytovaly v destrukci četné zlomky břidlicové i pálené krytiny. V jižní stěně na rozhraní lodi jsou opět dutiny pro zhlaví schodových trámů (jejich protějšek v severní zdi je znám z výzkumu v roce 1967). Na dřívější nálezy navazují další fragmenty okenní kružby s částí lomeného oblouku a obloučky polovičnické čtyřlístů a kus vyžlabené podokapní římsy. Funkčně nebylo lze určit část pískovcového ostění s drobným ústupkem.

S prostorem M sousedí na severní straně další místnost (P), propojená s ní dvěma vchody. Její západní zeď je pokračováním zdiva místnosti M, má portál vedoucí do zahrádky a v zachované délce 430 cm se svažuje souhlasně s úbočím terénu. O 455 cm východněji se táhne paralelní zdivo v délce 250 cm, které místnost buď uzavírá od východu, nebo má funkci pouhé příčky (při této možnosti mohla sahat prostora až ke zdivu zahrádky objektu K). Od severní strany, na vrstevnici strmého svahu, zmizelo zdivo beze stopy do základu. Zmíněný portál v západní stěně měl podle nalezených fragmentů okosené ostění s lomeným nadpražním obloukem, zvenčí hrubě formovaný kamenný schod. Zbytky dlažby místnosti směrem od západní zdi pozůstávají z lomových kamenů kladených na maltu, před špaletou vchodu na západní straně je úroveň dlažby přerušena rýhou, dále východněji začínají čtvercové dlaždice. Tato místnost spolu s prostorem M tvořila třetí mnišský domek, jehož příslušenstvím je zahrádka, která v jednotném rytmu odděluje v duchu řadových předpisů jednotlivé parcely těchto objektů.

Nálezy drobného inventáře vcelku nepřesahují výběrem a počtem poznatky z dřívějších stavebních etap. Celkový počet nalezených hřebů dosáhl od roku 1962 čísla 8556, v převaze jsou stále typy ze střešních konstrukcí. Dále se v nálezech objevuje např. očko k petlici, závěsný zámek, klíč (místnost M) a olověný válečkový projektil z pušky (v. 1,9 cm, Ø 1,6 cm) z plochy zahrádky. Z běžného charakteru keramických nálezů zasluhuje pozornosti pečetičkové držadlo poklice nalezené v chodbě G, z části keramického materiálu získaného v místnosti M byl rekonstruován hrnek s podsypaným dnem, výdutí oboustranně žlábkovanou šroubovicí a rozevřeným ovaleným okrajem s tupou břitovou římsou (v. 17 cm). Podobně se podařilo ze střešního materiálu z plochy zahrádky sestavit hrncový konkávní kachel uvnitř zelenohnědě glazovaný (v. 12 cm). Porůznu získané vzorky zuhelnatělého dřeva určil dr. Em. Opravil: nejčastěji se vyskytla jedle, po ní dub, ojediněle topol.

Die archäologischen Untersuchungen in dem Karthäuserkloster und der hussitischen Wehranlage in Dolany im Jahre 1969 (Bez. Olomouc). Die seit 1962 veranstaltete Plangrabung setzte in dieser Grabungsetappe mit der Abdeckung eines weiteren Streifens von Quadraten von 5 m Seitenlänge an der Westseite des Klosterkomplexes fort. Im Kirchenschiff F stellte man Reste des ursprünglichen Fußboden aus quadratischen Fliesen aus gebrannten Ton fest, die im Läuferverband schräg zur Asche der Kirche gelegt waren. Vor dem südlichen Portal kamen Treppenreste zutage, die von Osten her mit der Begrenzung des erwähnten Fliesenbodens verbunden sind. Längs der Nord- und Südwand war den Fliesenboden um eine Schicht flachgesetzter Ziegeln erhöht. Im Schutt der Kirche

finden sich u. a. Bruchstücke der Fensterleibung, des gekehlten Gesimses, polychromer Sandsteinpalmetten und ockerfarbigen Verputzes.

In der Nordwand des Ganges G entdeckte man in 175 cm Höhe eine Querrinne, die an der Innenseite Mauer unter dem Verputz verborgen war. Die Ausgrabung des Raums M wurde beendet; da beide Grundrißausmaße ermittelt werden konnten, ist der Grundriß meßbar und beträgt 815 × 485 cm. Bei der westlichen Mauer fand man Reste eines Tannendielenbalkens, der zum Dielenboden gehörte. In der Fensternische der südlichen Mauer waren längs der Wände gemauerte Sitze angebracht, von denen der nördliche innen hohl und mit einer Schieferplatte bedeckt war; er mochte als Versteck oder Lagerraum gedient haben. Die Bruchstücke der mit Kehlen für das Gitter und schrägem Parapett versehenen Fensterleibung aus Sandstein fand man im umliegenden Schutt verstreut. Der Suchgraben im Fußboden der Kapelle zeigte, daß der felsige Untergrund sehr uneben ist. Daß auch der Fußboden dieser Kapelle mit quadratischen Fliesen aus gebranntem Ton belegt war, zeigen die Abdrücke im Mörtelboden. Die Gewölbereste erscheinen in der Destruktion einmal in Form einer Schicht zertrümmerter Ziegel, zum anderen in Form einer Schicht ganzer Ziegel und auch in Form von fragmentären Gewölberippen mit keilförmigen, doppelt gekehltem Profil. Darüber hinaus fand man in den Trümmern den Teil einer Konsole mit dreigliedriger Rippe. Wie das Dach gedeckt war, verraten Bruchstücke von Schieferplatten und gebrannten Dachziegeln. In der Südwand beobachtete man ähnlich wie in der Nordwand, Öffnungen für den Kopf der Holztreppe, die zum Presbyterium führten. An plastischen Architekturteilen sind beachtliche Maßwerkfragmente und Kranzgesimsbruchstücke gefunden worden. An der Nordseite schließt an den Raum M der Raum P und von hier führt ein Portal in den kleinen benachbarten Garten. Der Baustoff des Raums P konnte nur zum Teil ermittelt werden, da der nördliche Teil vollkommen vernichtet ist. Der Fußboden dieses Raums besteht aus Steinfliesen und quadratischen keramischen Fliesen. Das Portal hat ein abgeschrägtes Gewände mit spitzbogigem Sturz. An die Räume M und P, die eine Einheit — das Mönchshaus — bilden schließt, wie in solchem Falle üblich, ein Gärtchen an.

Unter den Kleinfunden überwiegen Nägel, ferner sei auf eine Schließhakenöse, ein Hängeschloß, auf Schlüssel und ein Gewehrgeschloß aus Blei hingewiesen. Von Keramikfunden sind der Topf mit unebenem Boden und Spuren von Streusand und ausladender Randleiste erwähnenswert, desgleichen eine innen glasierte Topfkachel. Die verkohlte Holzreste stammen von Tanne, Eiche und Pappel.

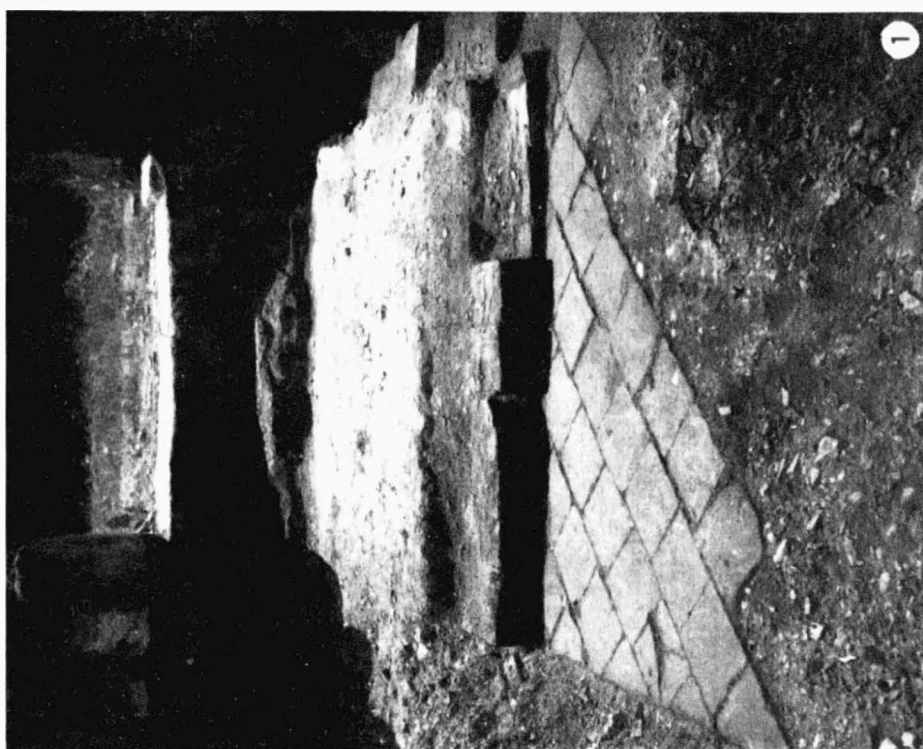
VÝZKUM HRADU TEPENCE V ROCE 1969 (katastr Jívová, okr. Olomouc)

VÁCLAV BURIAN, Vlastivědný ústav Olomouc
(Tab. 35—36)

Druhá etapa výzkumu, který je nyní po odborné i administrativní stránce soustředěn na Vlastivědný ústav v Olomouci (finanční úhradu převzal n. p. Štěrkovny a pískovny v Olomouci), byla v terénní složce uskutečněna mezi 4. — 29. srpnem 1969 v plošném rozsahu čtverců XVIII—XXVIII. Na rozdíl od metody volené v roce 1968, kdy cílem táhlé sondy v jednotné síti čtverců 5 × 5 m bylo získání základního přehledu o celém hradisku, postupovali jsme z úsporných důvodů v roce 1969 pouze v těch čtvercích, kde bylo možno očekávat pozitivní výsledky ve formě dochovaných partií zdiva.

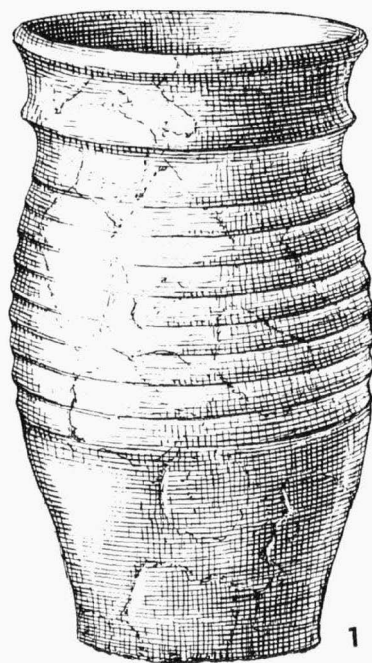
Jak bylo zjištěno výzkumem roku 1968, obepíná území hradního jádra od severu zeď 210 až 220 cm široká, která přibližně ve směru západ-východ postupuje čtverci III, IV, XIX a XIII, v tupém úhlu se zalamuje a pokračuje ve čtvercích XIX—XXIV. Toto východní obvodové zdivo je maximálně zachováno ve čtverci XXI, kde jeho hmota, zakotvená přímo ve skále, má na vnější lici výšku 180—200 cm. Nároží, zjištěné roku 1968 ve čtverci III, má podle výzkumu 1969 pokračování ve zdivu 100 cm širokém, stojícím rovněž na skalním podloží, které ubíhá téměř paralelně s uvedenou východní obvodovou zdí napříč čtvercem XVIII a částmi čtverců II a XIX. Na severní straně končí toto zdivo ve vzdálenosti 220 cm od severní obvodové zdi (předpokládáme zde event. průchodní otvor).

Plocha parkánu, který obíhá část jádra hradu, je dána za stavu před výzkumem zhruba terénem mezi vrstevnicemi 504 a 508 a byla zkoumána jen v částech čtverců XXI—XXVIII v těsné blízkosti zdiva paláce a hradeb. Je vymezena palácovou zdí a hradbou, které mají zhruba souhlasnou orientaci, a hradební zdí od jihu. Pokud bylo možno pozorovat za daných podmínek, byla úroveň středověkého terénu např. ve čtvercích XXI a XXIII vně palácového zdiva v hloubce 200 až 270 cm, v prostoru čtverce XXIV se vrstva destrukce snižovala ze 200 na 175 a 120 cm a ještě jižněji ve čtverci XXV na 180 a 100 cm. Původní terén tvoří skalní podloží kryté střípkovitou zeminou a nepravidelnou středověkou kulturní vrstvou obsahující nálezy.

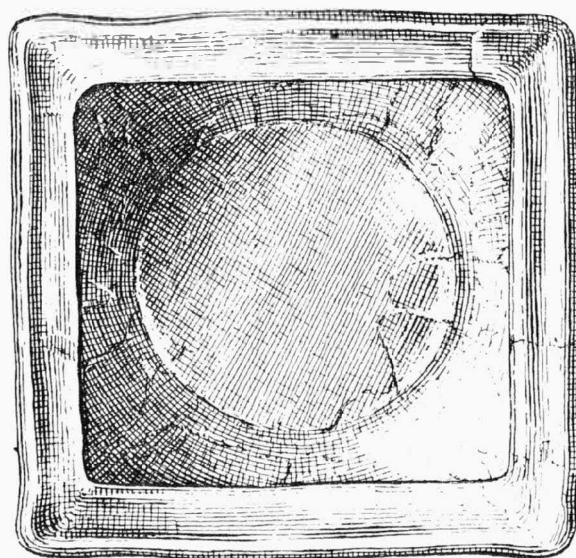

Tab. 33

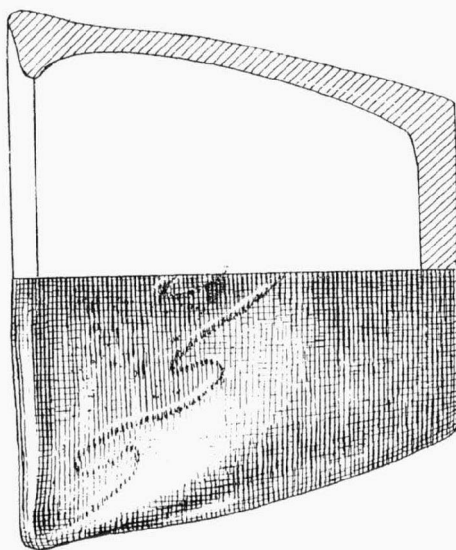
Dolany (okr. Olomouc). 1 dlažba a stupně před jižním portálem v kostele F; 2 okenní výklenek v západní stěně místnosti M se sedadly. — 1 Pflasterung und Stufen vor dem südlichen Portal in der Kirche F; 2 Fensterische in der Westwand des Raumes M mit Sitzbänken.

1

2

0 5cm

Tab. 34

Dolany (okr. Olomouc). 1 hrnek z místnosti M; 2 kachel nalezený na zahrádce objektu M/P. — 1 Topf aus dem Raum M; 2 Kachel, gefunden im Garten des Objekts M/P.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1969

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady: H. Plátková, dr. R. Tichý
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, B. Ludikovská, R. Skopal
Na titulní obálce: Kostěný hřeben z doby římské z Mořic (okr. Prostějov)
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejně